

ESKİ DATÇA

Günümüzde Datça'nın kuzeyinde bir mahalle konumunda bulunan Eski Datça, Reşadiye ile birlikte yerleşimin ilk gelişen yeridir. Eski adı Dadia veya Dadya'dır. XIII. yüzyılda Menteşe Beyliği'ne bağlı yarımada'daki ilk Osmanlı varlığı, 14. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Asıl egemenlik II. Murat zamanında, 1424 yılında başlar. Bölgenin, 1517 yılına ait ilk tapu kayıtları mevcuttur. 18. yüzyılda Menteşe Sancağı'nın 17 kazasından biridir. 1880'lerin sonunda Dadya nahiye merkezidir ve 10 köyü bulunmaktadır. 1890'larda yapılan nüfus sayımına göre Dadya ve 10 köyünün nüfusu 4894'tür. 1904 yılındaki nüfus sayımına göre Datça 4951, Marmaris 2168'tir. Datça Mahallesi idari merkezdir. Dolayısıyla yakın çevredeki en büyük yerleşimdir. Köy içindeki mevcut cami 1893-94 yıllarında yapılmıştır. 1896 yılında caminin yanına iki sınıflı bir okul eklenmiştir. 1911-12 yıllarında yarımada, Reşadiye ve Süleymaniye olarak ikiye ayrılmıştır. 1915 yılında yarımada'daki ilk belediye teşkilatı kurulmuştur. 1927 yılında mübadele ile Yarımada'daki ilk Rumlar gitmiştir. 1928 yılında da Datça kaza olmuştur. Eski Datça Mahallesi'nin bulunduğu yerleşim, bugün kentsel sit alanı olarak korunmaktadır. Alanın mimari dokusu tek ve iki katlı yapılardan oluşmaktadır. Dar sokaklar yapı cepheleri ve avlu duvarları ile tanımlanmıştır. Avlu duvarları özellikle caminin bulunduğu merkezin etrafında göz hizasının üstündedir; kuzeydoğusundaki dokuda ise alçak duvar ve bahçeler şeklinde devam etmektedir. Özgününde taş döşeli olan yollara ve sokaklara, sağlıklaştırma ve altyapı çalışmalarının ardından yine taş döşenmiştir. Yerleşim dokusu, yarımada'nın tipik geleneksel mimari karakterini yansıtmakla birlikte, son yıllarda giderek artan yenileme çalışmaları ile bazı özgün niteliklerini kaybetmiştir.

Kaynak: T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo-ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması Kesin Rapor, 20/12/2010

Fotoğraflar: Muzaffer Özgen

OLD DATÇA

Old Datça, which is a neighbourhood located in the north of Datça, is one of the first settlements in the region together with Reşadiye. Its former name is Dadia or Dadya. The first Ottoman presence on the peninsula, which was under the rule of Menteşe Principality in the 13th century, dates back to the 14th century. Full sovereignty of the Ottomans started in 1424 during the reign of Murat II. The first title records of the region dates back to 1517. It was one of the 17 districts of Menteşe Sanjak in the 18th century. At the end of the 1880s, Dadya was the town centre with its 10 villages. According to the population census of 1890s, the population of Dadya together with 10 villages was 4894. According to the census of 1904, the population of Datça was 4951 and Marmaris was 2168. Datça was the administrative centre. It was, therefore, the largest settlement in the immediate surroundings. The present mosque in the village was built in 1893-94. In 1896, a school that had two classes was built next to the mosque. In 1911-12, the peninsula was divided into Reşadiye and Süleymaniye districts. In 1915, the first municipal organization on the peninsula was established. Because of the exchange in 1927, the first settled Greeks left the peninsula. In 1928, Datça became a district. The settlement where Old Datça neighbourhood is located, is preserved today as an urban protected area. The architectural texture of the area consists of single and double storey structures. Narrow streets are defined by building facades and courtyard walls. The walls of the courtyard are above the eye level, especially around the centre where the mosque is located, while there are lower walls and gardens in the northeast. After improvement and infrastructure works, stone was paved to the roads and streets which were originally stone. The settlement texture, despite losing some of its original qualities because of the recent renovation works, still reflects the typical traditional architectural character of the peninsula.

Source: Ministry of Environment and Forestry Environmental Protection Agency for Special Areas Research on Socio-economic, Historical and Cultural Values in Datça - Bozburun Special Environmental Protection Area Final Report, 20/12/2010